

تحلیل دلیل روند طراحی

فضاهای شهری حاشیه رودخانه ها

(ارزیابی برخی از تجارب جهانی)

آثار دانشجو یاز: کارشناسی ارشد موسسه آموزش عالی

راهبرد شمال

زیر نظر: دکتر سید کسری میرپادیاب

(ویرایش علمی و نظارت)

پدید آورندگان:

فائزه اسدی - مهدی باقری - زینب خیر اندیش - شقایق رضائی نژاد - زهرا شمس

- مهنا علیزاده - معصومه قربانی نژاد - شبنم کیانفر - زهرا یعقوبی

عنوان و نام پدیدآور	تحلیل دلیل روند طراحی فضاهای شهری حاشیه رودخانه ها (ارزیابی برخی از تجارب جهانی) / پدیدآورندگان: فائزه اسدی... [و دیگران]؛ زیر نظر: دکتر سیدکسری میرپادیاب ۱۳۷۱. (ویرایش علمی و نظارت)
مشخصات نشر	تهران، انتشارات اساتید دانشگاه، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	رحلی، ۱۲۰ صفحه، مصور (بخشی رنگی) ۲۹۵۲۲ س م
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۴۹۲۶۸-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	انار دانشجویان کارشناسی ارشد موسسه ی آموزش عالی غیر انتفاعی راهبرد شمال
یادداشت	پدیدآورندگان: فائزه اسدی، مهدی باقری، زینب خیراندیش، شقایق رضائی نژاد، زهرا شمسی، مهنا علیزاده، معصومه قربانی نژاد، شبنم کیانفر، زهرا یعقوبی
موضوع	بستر های رودخانه ها
موضوع	River Channels
موضوع	شهرسازی - طرح و برنامه ریزی
موضوع	City Plannin - - Design
شناسه افزوده	میرپادیاب، سید کسری، ۱۳۷۱، ویرایش علمی و نظارت
شناسه افزوده	Mirpadyab, Seyed Kasra, 1371
شناسه افزوده	اسدی، فائزه، ۱۳۷۶... [و دیگران]؛
رده بندی کنگره	GB...
رده بندی دیویی	۵۵۱/۴۲۱
شماره کتابشناسی ملی	۶۰۰۷
شماره پروانه نشر	۱۳۰۹۱
شناسه مجوز	۹-۱۶۶-۱۰۱۲

- عنوان کتاب: تحلیل دلیل روند طراحی فضاهای شهری حاشیه رودخانه ها (ارزیابی برخی از تجارب جهانی)
- ویرایش علمی: دکتر سیدکسری میرپادیاب
- ناشر: اساتید دانشگاه
- طرح روی جلد: آتلیه معماری دکتر کسری میرپادیاب و همکاران
- صفحه‌آرایی: هنر و اندیشه
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸
- چاپ و صحافی: اساتید دانشگاه
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- قیمت: ۹۰,۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۹۲۶۸-۳

آدرس دفتر انتشارات اساتید دانشگاه: تهران، میدان انقلاب، خیابان مومنی جاوید، بین خیابان جمهوری و لبافی نژاد، پلاک ۱۹، واحد ۸

۰۹۱۲-۴۳۴-۲۷۴۱

شماره تماس: ۰۲۱-۶۶۴۰۵۰۷۳

* مسئولیت تمامی مقالات نوشته شده، بنا بر فایل نهایی فرستاده شده از جانب دانشجویان بر عهده نویسندگان است *

تمامی حقوق چاپ و نشر برای پدید آورندگان محفوظ است و هر گونه روگرفت به هر طریق، به موجب قانون نیاز به رضایتمنه مکتوب و ویراستگر علمی و ناظر این مجموعه دارد.

آموخته هایمان یاد آور می شوند که سکونت ها در کنار آب ها و رود ها نمود خود را کشف کردند. اما این زیستن و یک جا گزیدن سببی شد تا زنان و مردان را دچار این اندیشه کند که شاید بتوان محل زیسته ی خود را دستخوش تغییری از نوع بهتر کردن نمایند، که کم کم، حاشیه ی رود خانه ها و جداره ها و شهر پدید آمدند. که نگارندگان این کتاب بر این باورند که پدیده های طراحی جداره و مسیر رودخانه ها از قانون علت و معلول و نگاه به رفتار های جمعی و تفکیک ادراک جنسیتی آن ها طراحی شده است. به نحوی که گذشتگان نشستن صرف و تماشا کردن مسیر رودخانه و دیدن گذر عمر را کاری باطل می دانستند و مایل به ایجاد حرکت و فعالیت و ساخت عملکرد های گوناگون در حاشیه ی این رودخانه ها شدند. عملکرد هایی که به مرور می توان بین آن ها تمایز فرهنگی، تفریحی، ورزشی، آموزشی و... را به وضوح مشاهده کرد.

در هر صورت فارق از نوع مدیریت شهری و سلیقه و هر امر دیگر، جهت ایجاد این حاشیه ها، برای نوع موفق این طراحی ها چند خط می نویسم.

پیمایش مختصر دانشجویان نشان می دهد که طراحی جداره این رودها می توانند انواع مختلفی داشته باشند و برای افراد مختلف و با کاربری هایی مختلف طراحی شوند اما نفس کشیدن و قدم زدن در کنار این عملکرد ها اتمسفری آمیخته با فضا را تحت تاثیر عاملی به اسم تفکیک جنسیتی ادراک کاربران ایجاد می کند. هر کدام از رود ها، مجزا از مسیری که عبور می کنند، گاه خود یک اتفاق هستند و گاهی مسبب ایجاد یک سوپر ساین جهت دعوت کاربران به سمت عملکردی خاص.

اما اکنون رودی که جاری است زبانی گویا تر از الکن بودن مساحت آن را به ما نشان می دهد و خود ابراز می کند که چه قدر متاثر از محیط و مردم و معماری و شهر و هنر و ... سعی در روندی رو به متماز بودن برای خود برگزیده. اینک شهر و مقیاس کلان آن مطالعه ی خرد تری را می طلبد که درک تمام دیتیل های معماری برای ما اجتناب ناپذیر تر شود، اما رسالت پیمایش ما را همین مجموعه، برای پاسخ دادن به خواسته های مطالعاتی در کلاس ما کفایت می کند.

پیرامون نگارش این مجموعه با دانشجویان عزیزم سعی در شناسایی آسیب ها، تهدید ها، قوت ها و فرصت ها در طراحی و ایجاد این رودخانه ها نمودیم تا با پیدا کردن نکات موفق و متمایز و حائز اهمیت این پیمایش مختصر، تجربیات اندیشمندانه ی کشورهای مختلف جهان را در بر خورد با این مسئله، پندی بدانیم جهت به کار بردن در شناخت بیشتر مسیر طراحی نمودمان، تا این بررسی های نمونه ای کمک کند دانشجویان را، که فرصت ها و نکات ضعف و قوت سایت پروژه ی خود را شناسایی کنند و بتوانند به طراحی معمارانه از طریق نوعی مهندسی معکوس دست پیدا کنند.

و تلاش کردیم این زحمت دانشجویان جوان برای خودشان به صورت مستندی در بیاید تا نوعی قدر دان تلاششان در طول روند کلاس باشیم.

دلایل اهمیت فعالیت های فوق برنامه در کلاس های طراحی معماری من

کلاس های طراحی معماری، یکی از مهم ترین کلاس های یک دانشجوی معماری می تواند باشد، که به نظر و تجربه ی بنده، سرنوشت معماری دانشجوی می تواند در آن شکل بگیرد. چرا که استاد و روش تدریس او در این درس می تواند دانشجوی را برای همیشه بدرقه مسیر در معماری باشد. الخصوص که اختلاف سنی استاد و شاگرد از دو و سه سال تجاوز نکند و دغدغه نمره بین آنها جایگاهی نداشته باشد، و نگاه هر دو از ماهیت کمیت و کیفیت پیروی کند. مثلاً خودم یادم می آید زمانی که دانشجو بودم برای انتخاب استاد

درس طراحی، کلی دنبال رزومه و کارهای اجرایی و پژوهشی استاد می‌گشتم تا کمی با افکار او آشنا شوم و سپس درس را با عاشق مربوطه برمی‌داشتم تا شاید عاشقی کردن در مسیر معماری را بیاموزم. این کلاس‌ها خیلی مهم است و زیبا، چرا که بیشترین زمان یادگیری سکان‌دار آن، از همین کلاس‌ها هست، آن هم وقتی که کرکسیون را با دانشجو سر می‌گیرد. چون هر دانشجو برای زدن مهر تایید به پروژه‌ی خود تدبیری اتخاذ می‌کند که از آن قشنگ‌تر وجود ندارد، یک نفر به شعر پناه می‌برد و یک نفر دیگر تقلیدی آگاهانه را نوازش می‌کند یک نفر تجرید را پیگیر است و یک نفر دیگر ماتم ساخت ماکتی منحنی را مخفی می‌کند و در نهایت شاید یک نفر دیگر بدون کرکسیون و از ترس تنبیر، خودش مدعی نگاهش باشد و پروژه‌ی خودش را نه عاشقانه بلکه عاجزانه تایید کند. و در این حین است که خیلی زیباتر می‌شود اگر من به عنوان استاد، دانشجو را به حال خودش بگذارم و بدون ایجاد انقلاب در نظر و فکر و حجم و ایده‌ی او، نگاهش را دنبال کنم و عاشق شوم، عاشق احساسی که او نسبت به طرح خودش دارد و اجازه دهم تا در کلاس از بین بی‌شمار کفش، کفش‌های اندازه پای خود را انتخاب کند و در مسیر حرکت کند. وای به حال و روز خوش کسی که در این بین شاید به اشتباه کفش‌های لگو، رزیه، زومتور و یا هر بزرگ دیگر را بپوشد آن وقت هست که می‌توانم نفسی راحت بکشم که دانشجو راه خودش را بلد است. البته شاید او راه را بلد نباشد اما آن کفش‌ها او را می‌برد به مسیری که باید ببرد. دیگر مهم نیست که چگونه راه می‌رود چند بار در مسیر می‌افتد و بلند می‌شود این مهم‌تر می‌شود که بعد از بلند شدن، بلد می‌شود راهی را که قبلاً تجربه شده. شاید افتادن در مسیر دل او را درد بیاورد و دل تو را، اما آن روز که بلند شد می‌داند که چگونه اندیشه کند و این اندیشه کردن تمام تو است که به او می‌دهی و به خود می‌ایی. چه دیگری نداری و فقط باید حواست مدام به حواسش باشد که می‌داند آن کفش ارزشمند پای او را بزند و او به اشتباه پای برهنه را ترجیح دهد.

من کار چاپ کتاب از آثار دانشجویانم را از اساتید پیشکسبانی در سطح بین‌المللی یاد گرفته‌ام که با افتخار سال‌ها شاگرد حضور پرمهرشان بودم، اساتیدی که اجازه دادند شاگردانه پای درس استادان بمانم بنشینم و معمارانه بهره ببرم و تاکید می‌کنم در آموزش آکادمی علم معماری در کشور این کار چه قدر می‌تواند حائز اهمیت باشد و جای آن امروزه بسیار خالی است که بخشی از آن را برایتان تشریح می‌کنم.

اول که حاصل بررسی و مطالعه دانشجویان همراه با ذکر منبع برای استادان دیگر افراد مدون‌تر تنظیم می‌شود و استفاده و مطالعه و گسترش آن مبحث را برای دیگران تسهیل می‌کند و باعث می‌شود بقیه افراد که بیرون مسیر هستند به سایر ابعاد کمی و کیفی بپردازند و همین امر از دوباره کاری مسیری که هر ترم دانشجویان می‌روند جلوگیری می‌کند و موجب ظهور نکات جدیدی در آن مسیر می‌شود.

دومین نکته آن که دانشجویان به درک صحیح و درست‌تری به رابطه بین نظریه و تجربه‌ی طراحی دست پیدا می‌کنند که این شناخت موجب ایجاد مسیری باب دل در طراحی معماری آن‌ها می‌شود.

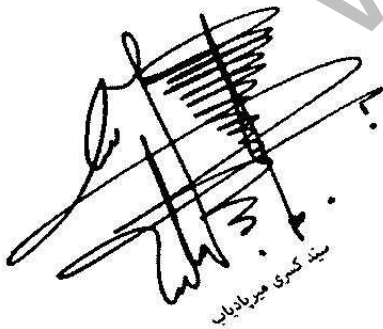
سوم آن که برای جامعه علمی و آکادمی می‌تواند به صورتی الگو در بیاباید الخصوص می‌تواند مورد توجه جامعه آموزش معماری کشور قرار گیرد چرا که من فکر می‌کنم غیر این کار دور باطلی است مانند ترم‌های گذشته‌ی دانشجویان که بررسی‌های آن‌ها بین کاغذهای مدام انباشته شده و درگیری‌های روزمره ممکن است محو شود و اثری از آن نماند.

و به نظر من **چهارمین** دلیل و اصلی‌ترین نکته می‌تواند این باشد که امروزه نوشتن برای افراد سخت شده است و خیلی‌ها با مراتب بالای مدارج دانشگاهی قلم را کنار می‌زنند و این کار اطلاعات را از ثبت شدن دور می‌کند. اما انگار کنید که دانشجویانم در این تمرین (رابطه نظریه و طراحی و مطالعه) با چگونگی نوشتن مقاله‌ای ساده، چه طور می‌توانند به تمرین و ممارستی مناسب جهت پژوهش‌های آتی خود دست پیدا کنند؟

و **پنجمین** نکته که شاید باز هم آخری آن نباشد این است که این اعتمادی که به دانشجو می‌شود تا اثرش تخیل شود و او تبیین کند که چگونه از خود اثری مفید را به جا بگذارد چه طور می‌تواند حس اعتماد به نفس را در او ارتقا دهد و شاید این اعتماد بنفس پرمطراق، اگر درست از آن استفاده شود و به سمت کذب رجعت نکند چه قدر می‌تواند برای یک معمار مفید باشد.

بسیار خرسند و خوشحال هستم که ایجاد این مجموعه، اولین تجربه برای هر دانشجوی عزیز من، در مقطع کارشناسی ارشد می باشد که فارغ از هر پیچیدگی در نوع روش تحقیق، در کلاس اینجانب شکل گرفت و مدون در حد یک بررسی و معرفی مختصر و ساده با اطلاعات و آگاهی نویسنده‌گان در این مقطع تحصیلی، برایتان تنظیم شده است و امیدوارم آغازی مناسب برای تجربه‌های پژوهشی آتی آنان باشد. چرا که کیفیت و پختگی و یا حتی خامی در کار هر یک از دانشجویان علاوه بر نشان دادن پشتکار آن‌ها، برای خواننده می تواند تمایز درک و برداشت آن‌ها را از این تمرین مختصر کلاسی و میزان تجربه و مطالعه و دانش شخصی و حتی درگیری و زمان گذاشتن و الویت های آن‌ها را در این مسیر رسوا نماید. تا جایی که نگارنده به مطالعه و تحقیق می پردازد چنین مجموعه‌ای در این باب، در این مقطع دانشگاهی که بخواهد در اختیار دانشجویان قرار گیرد وجود نداشت و این امر از تلاش معماران جوانی صورت گرفت که یقیناً آینده‌ی ایران عزیز را خواهند ساخت.

و در پایان لازم می دانم تا از ریاست محترم موسسه ی آموزش عالی راهبرد شمال و معاون و مدیران آموزشی و پژوهشی جناب دکتر رضانیان و سرکار خانم صدیقی در این مجموعه، مدیران گروه بزرگوار این دانشکده، بابت حمایت‌هایشان جهت پیشبرد فعالیت‌های فوق برنامه خارج از وظایف تحصیلی و تدریسی دانشجو و استاد، تشکر کنم و همچنین از دانشجویان علاقه مند و کوشا که هم در زمینه تحقیق و پژوهش و هم در زمینه طراحی معماری بار زیادی را به دوش کشیدند و سنگ تمام گذاشتند تا این مجموعه به سر منزل مقصود برسد، تشکر نمایم. چرا که با پشتکار و ایمان به توانایی خودشان یکی از تجربه‌های عالی آموزشی و پژوهشی را رقم زدند و این مجموعه را علاوه بر تمام نکات مثبت و منفی آن، به عنوان ثبت خاطراتی از این مدت با هم بودن، برای دل خودشان مدون کردند. در انتها از دانشجوی برنامه‌ریزی و معماری کلاس خانم شقایق رضائی نژاد که به علت کمبود وقت بنده، مسئولیت برنامه ریزی و هماهنگی مطالب دانشجویان را بر عهده داشت تشکر می کنم و از دانشجوی بزرگوار خانم شبنم کیانفر که در جلسات پایانی کلاس متوجه شدند که قبولی ایشان بنا به دلایل ثبت می این در سازمان مرکزی کان لم یکن تلقی گردید و دیگر دانشجوی این مقطع تحصیلی شناخته نمی شوند ولی بازم با ارسال پیش نویس خود مشارکت خود را در این مجموعه اعلام کردند. و در نهایت باید اشاره کنم این بررسی‌ها حاصل تلاش و کمرکسیون پنج جلسه‌ای دانشجویان بزرگوارم در مقطع کارشناسی ارشد درس طراحی معماری یک با مضمون طراحی فضا های شهری حاشیه و جداره ی رودخانه ی شهر رشت الاخصوص رودخانه ی گوهر رود با رویکرد تفکیک جنسیتی ادراک کاربران می باشد که بنا بر آگاهی دانشجویان جوانم نسبت به گردآوری مطالب در این مقطع تحصیلی ترم اول خودشان، مدون شده و در این زمان محدود یقیناً خالی از اشکال و ایراد اشتباهاتی در چارچوب کلی و ترجمه و رفرنس دهی و مطالعه صحیح با نگاه پژوهشگرانه و ... نیست و امیدوارم معماران و همکاران سایر استان بزرگوار نقد خود را از پرده نسیه خارج نموده و برای بهتر شدن و توسعه این نوع فعالیت‌ها ما را از راهنمایی خود بهره‌مند کنند.

سینا کاری میرزایی

فهرست مطالب

۳	پیشگفتار.....
۷	رودخانه قزل ایرماق / استانبول تجزیه تحلیل فضایی و جزئی از تغییرات ساحلی رودخانه قزل ایرماق در کشور ترکیه / فاتزه اسدی
۱۳	رودخانه مسکو / روسیه..... نقش تقویت و ساماندهی اراضی سبز حاشیه رودخانه ی مسکو در کشور روسیه جهت توسعه پایدار شهری / مهدی باقری
۲۰	رودخانه یانگ تسه / چین..... بررسی جداره شهری رودخانه یانگ تسه در کشور چین / ازینب خیر اندیش
۳۵	رودخانه سن / فرانسه..... بررسی طراحی منظر و حاشیه رودخانه سن در کشور فرانسه شهر پاریس / شقایق رضائی نژاد
۵۲	رودخانه نیل / مصر..... بررسی جداره و منظر حاشیه رودخانه در کشور مصر / زهرا شمسی
۶۰	رودخانه منزانارس / اسپانیا..... تحلیل طراحی پارک ها و مسیر ها برای کاربران حاشیه رودخانه منزانارس در کشور اسپانیا شهر مادرید / مهنا علیزاده
۸۴	رودخانه دانوب / اتریش..... تاثیر رود دانوب در کشور اتریش بر نوع شکل گیری نوار ساحلی وین / مهرویز قربانی نژاد
۱۰۲	رودخانه پو / ایتالیا..... بررسی جداره شهری بزرگ ترین رودخانه در کشور ایتالیا / شبنم کیانفر
۱۱۵	رودخانه گنگ / هند..... بررسی شکل گیری عملکردهای حاشیه رودخانه گنگ در کشور هند / زهرا یعقوبی